

Linnuse ümbersünd algab 2017

Järgmisel sügisel suleb Haapsalu piiskopilinnuse muuseum ukсед, et poolteist aastat hiljem need keskajakeskusena avada.

KAIRE REILJAN
kaire@leee

Sihtasutus Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid sai EASilt ligi 3,2 miljonit eurot, et muuta Haapsalu piiskopilinnuse väike linnus keskaega tutvustavaks tegevuskeskuseks.

Linnusemuuseumi juhi Kaire Toominga sõnul peab kevadeks valmis olema ümberehituse projekt, et välja kuulutada ehitushange. „Minu helesinine unistus on, et saaksime augustis alustada konserveerimistöid,” ütles ta.

Kui esmaseid töid saaks teha juba turismihooaja lõpus, siis tuleva aasta septembris linnusemuuseum suletakse ja avatakse poolteise aasta pärast, aprillis 2019.

Praktilisus eelkõige

Suure linnuse õue ümberehitus suuremat ei puuduta ja see jääb rahvale avatuks, nagu jätkab tööd ka kirik. Kuigi kirikus plaanitakse ehitada tuulekoda ning kohandada sissepääs linnusemuuseumist kirikusse puuetege inimestele sobivaks, püütakse sihtasutuse juhi Anton Pärna sõnul neid töid teha turistide segamata.

Linnuse arhitektuurse lahenduse leidmiseks korraldati mullu ideekonkurss, mille võitis KAOS

KAOS Arhitektide eskiis Haapsalu väikesest linnusest pärast uuendustöid. REPRO

Arhitektide töö „Salaad”. Arhitektide visiooni kohaselt tulevad linnusesse trepid, mis võimaldavad kompleksi vaadelda mitmel tasapinnal. „See annab legaalse võimaluse müüridel turnida,” ütles Tooming. Väikese linnuse sissepääsu juurde ehitatakse aga uus klaasist paviljon.

Pärna ja Toominga sõnul on projekt töötegemisel mõnevõrra muutunud. Muutused on ühelt poolt tingitud muinsuskait-

se nõudmistest, teisalt praktilisest vajadusest. Tooming tõi näite, et arhitektid kavandasid sissepääsupaviljoni üsna nurgelise, kuid ühiste arutelude põhjal asendus nurgelisus nelinurgaga. „Et saaks rohkem mahutada,” selgitas Tooming.

Praegustest rajatistest lammutatakse puitkatused ja trepid, samuti nn ristikäiku markeeriv müür ja omapärane nurgaehitis muuseumi sissepääsu kõrval.

„Ajaloolisi müüre me kindlasti ei lammuta,” lubas Tooming.

Ümberehitamisega kaob ka väikese linnuse praegune lava. Anton Pärna sõnul kasutatakse tänapäeval statsionaarse lava asemel moodullavasid, mis annavad rohkem mänguruumi, ja ühe sellise tahab osta ka muuseum.

Uue ekspositsiooni kondikava on arheoloog Jaak Mälli eestvedamisel kokku pandud. „Keskdume tegevusmuuseumi idee.

Püüame olla keskaegne Ahhaa,” ütles Tooming.

Keskaegne Ahhaa

Senisest väljapanekust jõuavad uude ainult originaalesemad, millest tuntuimad on linnusest aja jooksul päevavalgele tulnud relvad. Anton Pärn ütles, et väikese linnuse makett saadetakse teenitud vanaduspuhkusele. „Külastajad on sellesse maketti suhtunud väga elavalt ja see on

viimastel aastatel kõvasti kannatada saanud,” selgitas Pärn.

Kaire Tooming ütles, et muuseumirahva peas tiksus mõte järgmise suve lõpus korraldada suur väljamüügipäev, kus kõik millele muuseumil kasutust e ole, võib leida uue omaniku, sh mõned aastad tagasi Saksamaal tellitud kaks raudrüüd.

Ekraane ja interaktiivseid lahendusi linnusesse ei tule, sest sealne kliima ei pruugi elektroomikale hästi mõjuda. Külaga leiab väljapanekusse kohi: parkümmend kolmemootriline mudelit, mis tutvustab keskaegse eluga seotud tahke näiteks seda, kuidas toimis keskaja aegne „kraana”, kuidas ehitat võlve, kuidas töötas rippkülg jms

Rekonstrueerida on kavas ka keskaegne kahurvanker, sest arvatatakse, et linnusest leitud väikesed suurtükid pärinevad just selliselt vankrilt.

Samamoodi selgitatakse Haapsalu linna ja Saare-Läänepiiskopkonna ajaloo näitel keskaja aegset poliitilist korraldust – millist rolli mängisid paavst ja keiser, milline oli linnuse igapäevaelu –, mida söödi, mida jooki

Uue aasta alguses on sihtasutusel kavas korraldada avalik üritus, kus tutvustatakse huvilistele täpsemalt linnuse muutmise plaane.